

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Vår saksbehandler
Åshild Olaussen

Kopi til

Vår dato
11.08.2015

Vår referanse
DOK/2015/00630

Deres referanse

Unios hørings svar til endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven

Departementet har gitt en alt for kort høringsfrist på denne saken. Unio har i flere hørings saker det siste året sett seg nødt til å påpeke at Kunnskapsdepartementet har satt urimelig korte høringsfrister. Utredningsinstruksen setter tre måneder som en normal *minstetid* for høringsrunder, og departementet kan bare fravike denne når «særlige omstendigheter gjør det nødvendig.» Unio kan ikke se at det foreligger særlige omstendigheter som tilsier at det er nødvendig å fravike normalen på tre måneder i forbindelse med denne saken. Det er videre spesielt kritikkverdigg at saken sendes ut med unormal kort høringsfrist rett før ferieavviklingen. Høringsinstituttet er en viktig demokratisk ordning i det norske politiske systemet. Men en høringsfrist på sju uker – alle i ferietiden – har departementet forhindret høringsinstansene fra å kunne behandle forslagene i høringen på en god måte.

Forslag om endring av hovedmodell for styring og ledelse

Unio kan ikke støtte forslaget om å endre universitets- og høyskoleloven slik at ekstern styreleder og ansatt rektor blir hovedmodell for styring og ledelse av universitetene og høyskolene. Unio er opptatt av at universitetene og høyskolene skal ha valgfrihet til selv å finne den styringsform som passer best. Dagens modell med valgt rektor, der institusjonene selv kan vedta tilsatt rektor, ivaretar på en god måte institusjonenes behov for ulike løsninger. Det sikres gjennom dagens lov der institusjonene kan vedta tilsatt rektor og annen styresammensetting med 2/3 flertall. Vi ser at dette fungerer i praksis gjennom at universitetene og høyskolene har valgt ulike løsninger etter hva de oppfatter at passer best for egen organisasjon.

Kunnskapsdepartementet vil nå innføre en styrings- og ledelsesmodell etter mønster fra næringslivsbedrifter som hovedmodell for universitetene og høyskolene. Unio vil understreke at universiteter og høyskoler ikke driver ordinær forretningsvirksomhet. Det er akademiske institusjoner som driver med forskning, utdanning og formidling, og som først og fremst er avhengig av faglig kompetent ledelse og en ledelse med legitimitet blant de ansatte.

Det eksisterer ikke noe belegg for at departementets forslag er bedre egnet til å fremme god ledelse enn dagens modell. Det påpekes i høringsnotatet at modellen med valgt rektor som samtidig er styreleder er problematisk fordi det gir en uheldig dobbeltrolle ved at rektor som styrets leder er ansvarlig for å forberede styresaker og gjennomføre styrets vedtak mv. Dette er imidlertid en feil beskrivelse av rollene i gjeldende lov der det er universitetsdirektøren som forbereder styresakene «etter samråd med» valgt rektor. I høringsnotatet fremholdes det også at: «En ansatt rektor vil etter departementets syn ha større legitimitet sett utenifra», samt at tilsetting av rektor vil føre til mer «åpne rekrutteringsprosesser». Unio kan ikke se at departementet har belegg for disse argumentene, som dermed fremstår mest som påstander.

Videre mener vi at det er viktig å videreføre kravet om 2/3 flertall for å vedta tilsatt rektor, annen styresammensetting og eksternt styreflertall. Departementet anfører blant annet at institusjonenes styrer får et mer reelt valg av modell for styring og ledelse ved innføring av simpelt flertall. Simpelt flertall øker imidlertid ikke styrets reelle valgmulighet, men gir mindre stabilitet ved at det blir mulig å endre styringsmodell langt oftere. Unio mener at kravet om kvalifisert flertall best sikrer stabilitet og legitimitet til styringsformen ved institusjonene, og går derfor også mot departementets forslag på dette punktet.

Styrets sammensetting

Unio legger til grunn at departementet ikke legger opp til å endre styrets sammensetting og fordeling mellom de ulike grupperingene. Vi antar derfor at det er en feil når departementets forslag til ny lov lyder som følger:

«§ 9-3 Styrets sammensetning skal lyde:

(1) Styret har elleve medlemmer og består av styreleder, tre medlemmer valgt blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling, ett medlem valgt blant de teknisk og administrativt ansatte, to medlemmer valgt blant studentene og fire eksterne medlemmer.»

Når styreleder skal utpekes blant et av de eksterne medlemmene betyr dette at styret får 10 medlemmer. Unio forutsetter som sagt at sammensetting med 11 styremedlemmer og dagens fordeling mellom grupperingene videreføres. For ordens skyld foreslår vi derfor at teksten endres som følger:

*(1) Styret har elleve medlemmer og består av styreleder, **fire** medlemmer valgt blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling, ett medlem valgt blant de teknisk og administrativt ansatte, to medlemmer valgt blant studentene og fire eksterne medlemmer **hvorav en utpekes som styreleder.**»*

Oppnevning av eksterne styremedlemmer

Unio støtter forslaget om at departementet skal oppnevne eksterne styremedlemmer for statlige høyskoler på samme måte som for universiteter og vitenskapelige høyskoler.

Vi støtter også forslaget om å endre varaordningen slik at det opprettes en numerisk varaliste i stedet for dagens ordning med personlig vara. Dette vil bidra til at varamedlemmene vil få mer kontinuitet i sitt arbeid og bedre kan ivareta styrearbeidet.

Unio er opptatt av at universitetene og høyskolene fortsatt må kunne foreslå hvem av de eksterne styremedlemmene som skal være styreleder når rektor er tilsatt. Vi foreslår derfor at dette videreføres i loven.

Fastsetting av styrets godtgjørelse

Unio støtter forslaget om at departementet fastsetter styregodtgjøring etter forslag fra institusjonene.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Åshild Olaussen
fagsjef

